

Sivilombudet
Postboks 3 Sentrum
0101 Oslo

Saksbehandler, innvalgstelefon
Beate Iren Johansen, 75531520

Tilbakemelding og oppfølging av besøksrapport

Statsforvalteren i Nordland viser til Sivilombudets forebyggingsenhets rapport fra Bodø kommune etter besøk i boliger til 6 personer med utviklingshemming i perioden 04.04.22-06.04.22. Statsforvalteren i Nordland er bedt om å komme med en tilbakemelding på hvordan vi har fulgt opp denne rapportens funn og anbefalinger. Anbefalingene i rapporten peker særlig på tre områder for forbedring. Dette omfatter overprøving av vedtak, stedlige tilsyn og opplæring og veiledning av verger.

Ressurser og rekruttering på fagområdene knyttet til bruk av tvang og makt:

Statsforvalteren i Nordland har styrket fagområdet ved rekruttering av to vernepleiere med særlig kompetanse på utviklingshemming og bruk av tvang og makt. Rekruttering er en prosess som tar tid og de nye ansatte hadde første arbeidsdag 01.01.23. Styrkingen på fagområdet knyttet til bruk av tvang og makt er begrunnet i en systematisk gjennomgang internt i organisasjonen, som ledd i en større OU-prosess. Sivilombudets besøksrapport bidro til å understreke betydningen og nødvendigheten av ressursbruken.

Overprøving av vedtak og nye rutiner for saksbehandling

Økt ressursbruk og styrking av den faglige kompetansen internt gir Statsforvalteren i Nordland bedre kapasitet til overprøving av vedtak innen ønskede frister for saksbehandling. Det er en klar målsetting for 2023 at vår interne saksbehandlingstid ikke skal være årsak til perioder med uhjemlet tvangsbruk.

Statsforvalteren har etablert rutiner ved mottak av nye vedtak til overprøving, slik at vi sikrer at vi så raskt som mulig har all dokumentasjon som er nødvendig for overprøvingen. Disse rutinene innbefatter et ukentlig teammøte, som også inkluderer ansatte som arbeider med vergemål på fagområdet, samt en sjekkliste som gjennomgås ved mottak av vedtak fra kommunene.

Det er utarbeidet en ny mal for overprøving av vedtak. De konkrete anbefalingene fra besøksrapporten er søkt innarbeidet i malen. Her kan nevnes vurdering av etisk forsvarlighet og forholdsmessighet, både på hvert enkelt tiltak, men også på den samlede belastningen av tiltakene for brukeren i forhold til skaden tvangstiltakene er ment å skulle hindre eller begrense. Det er i tatt med i ny mal en anbefaling til kommunen om at et eventuelt nytt vedtak etter kapittel 9, sendes til

Statsforvalteren i god tid før gjeldende vedtak utløper. Vi er også i en prosess hvor vi søker tydeliggjøre i overprøvingen hva som kreves av evaluering av tiltakene gjennom vedtaksåret og innen nytt vedtak fattes, og hvordan dette skal dokumenteres til Statsforvalteren. Målet er at vi før overprøving av nye vedtak, skal ha gode beskrivelser av miljøarbeidet og annet som er gjennomført hos den enkelte bruker, for å begrense eller fjerne bruk av tvang og makt.

Vi har gjennom det ukentlige teammøtet søkt etablere en felles forståelse av absolutte skranke for tvang, også dette med bakgrunn i besøksrapporten. Dette er en kontinuerlig prosess når det dukker opp nye problemstillinger som søkes hjemlet i helse- og omsorgstjenesteloven § 9-6. Det brukes for tiden mye ressurser på å gi veiledning til kommunene, spesialisthelsetjenesten og pårørende/verger om tiltakene som søkes hjemlet her. Det at Statsforvalteren i Nordland tydeliggjør problemstillingene i overprøvingene, medfører endringer for bruker, pårørende, verge, kommune og spesialisthelsetjeneste. Statsforvalteren tar høyde for at presiseringene som gjøres nå vil kreve særlig oppfølging i form av opplæring og veiledning, og vil kunne medføre flere klager på vedtakene. Det tenker vi er med på å styrke rettssikkerheten for en særlig sårbar gruppe. Veiledningsrollen i disse sakene er krevende å balansere med rollen som kontroll- og tilsynsmyndighet, men vi har tro på at en tydelig teamorganisering innenfor fagområdene, samt gode interne arenaer for drøftinger gir oss et stødig fundament.

Stedlige tilsyn

Vi har planlagt for flere stedlige tilsyn og mer utadrettet virksomhet i form av veiledning og opplæring. Alle overprøvede vedtak siste 3 år er gjennom høstens forbedringsprosjekt gjennomgått, for å legge en god plan for hvor det er nødvendig med stedlige tilsyn. Det er ut fra dette arbeidet utarbeidet en foreløpig tilsynsplan for 2023, hvor vi vil ta inn etterslep vi har hatt på området. Her vil det også bli planlagt for nye stedlige tilsyn, ettersom nye vedtak overprøves. Tilsynsplanen er fast tema for det ukentlige teammøtet.

Det er meldt til Statens helsetilsyn et ønske om at behov for stedlige tilsyn på enkel måte kan registreres i et av våre saksbehandlingssystemer, og dermed gjenfinnes. Dette ville vært en god kvalitetssikring. Vi er pr dags dato avhengig av egne manuelle systemer for oppfølging av dette, på siden av saksbehandlingssystemer.

Opplæring og veiledning av verger

Ansatte som arbeider med fagområdet tvang og makt og ansatte som arbeider med vergemål ble fra årsskiftet 2022 organisert i samme avdeling hos Statsforvalteren i Nordland. Vi har gjennom 2022 etablert rutiner for å sikre at alle med vedtak etter helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9 har oppnevnt verge med et utvidet mandat som inkluderer dette lowerket. I første omgang ble det sendt ut et informasjonsbrev til alle våre kommuner i april 2022. Vi har deretter systematisk gjennomgått alle vedtakene siste 2 år for å kontrollere mandatet i vergemålet. I de tilfeller hvor vi har oppdaget avvik, sendes det ut brev til kommunene med oppfordring om å få dette på plass sammen med presisering av hvorfor dette er viktig. Statsforvalteren ved Seksjon for vergemål, vil i løpet av uke 3/23 ha fått ut informasjon til alle kommuner hvor det finnes vedtak om bruk av tvang og makt. Dersom vergemål ikke kommer på plass innen rimelig tid, blir konsekvensen at vi ikke kan godkjenne vedtak.

Alle verger oppfordres til å ta e-læringskurs som finnes på www.vergemal.no Statsforvalteren i Nordland ved Seksjon for vergemål følger opp og kontrollerer at vergene gjennomfører kursrekken. Det vil bli rettet en forespørsel til Statens sivilrettsforvaltning om at det utarbeides et eget e-læringskurs om vergens rolle og oppgaver knyttet til helse- og omsorgstjenestelovens kapittel 9.

Statsforvalteren i Nordland ønsker å takke for Sivilombudets arbeid i Bodø og vi har gjennom høstens forbedringsarbeid på fagområdet aktivt benyttet besøksrapportens funn og anbefalinger for å sørge for at rettssikkerheten til personer med utviklingshemming blir ivaretatt når det er behov for å iverksette tiltak knyttet til bruk av tvang og makt. Forbedringsarbeidet på fagområdet er en kontinuerlig prosess.

Med hilsen

Morten Juul Sundnes (e.f.)
avdelingsdirektør/fylkeslege

Beate Iren Johansen
underdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent